

MODALVERBET *SKULLE* I DANSK OG DETS ENGELSKÆ ÆKVIVALENTER

MIKOŁAJ SOBKOWIAK

Adam Mickiewicz University, Poznań

ABSTRACT. In this paper the semantic variants of the Danish modal verb *skulle* and their English equivalents are analysed. The semantic fields of *skulle* and its formal equivalents in English *i.e. shall/should*, overlap to a certain extent, which often causes translation difficulties. It is discussed what linguistic means one needs to resort to when translating Danish sentences with *skulle* into English. The variants are divided into 3 groups (epistemic, deontic and dynamic), the criterion of the division being what modality type they express.

1. INDLEDNING

Modalverber (mådesudsagnsord) udgør en meget specifik gruppe i alle de sprog, de forekommer i. Det specielle ved dem kommer til udtryk på en række forskellige måder, for der er et sæt grammatiske egen-skaber, som er karakteristiske for alle modalverber. Alligevel er der mere, der ligger bag modalverbernes forskellighed fra andre verber. Et modalverbum kan nemlig have flere forskellige betydninger, altså bære forskellige budskaber, afhængig af konteksten. Som følge heraf kan modalverber volde mange vanskeligheder, når de skal oversættes til et andet sprog. Det er ofte tilfældet, når oversættelsen foregår mellem engelsk og dansk, altså inden for to sprog, der til en vis grad er beslægtede med hinanden. Grunden til det er, at der inden for de to sprog eksisterer nogle par eller sæt modalverber, der korresponderer med hinanden formelt, fx *skulle – shall/should*, *kunne – can/could*, *ville – will*. Formålet med denne artikel er at undersøge, hvordan det danske modalverbum *skulle* kan gengives på engelsk. Denne analyse er egentlig en sammenligning af modalverbets grundlæggende betydningsvarianter og dets konkrete realisationer i dansk med deres engelske ækvivalenter på basis af det budskab, de bærer.

2. MODALITET

Der eksisterer to forskellige holdninger til, hvad begrebet *modalitet* betegner. E. Skaft Jensen (1997:9f.) skriver, at "i den romanske tradition er den grundlæggende antagelse, at modalitet er afsenderens tilstedeværelse i ytringen og at enhver ytring er dermed modal." I denne artikel vil vi holde os til det andet synspunkt, nemlig det angelsaksiske. I engelsksproget litteratur tales der som regel om den talendes *attitude*. Dér beskriver man *modalitet* som det element, der udtrykker den talendes holdning til den handling eller aktivitet, der bliver nævnt i ytringen. Eftersom sådan en definition er meget generel, skelner man mellem flere forskellige typer modalitet, hvilket illustrerer fænomenets natur på en mere detaljeret måde og sætter én i stand til at forstå det uden større problemer.

Den grundlæggende fordeling fastlægger tre fundamentale typer af modalitet (dog er yderligere underinddelinger også mulige). De er hhv. epistemisk, deontisk og dynamisk modalitet (jf. Allan m.fl. 1995:291). De tre kan også defineres som "respectively, rational modality concerning knowledge, social modality concerning social relations, and physical modality concerning ability and other social relations" (Boye 2001:22).

Skal man beskrive de forskellige typer mere præcist og konkret, så kan man ifølge Allan m.fl. fastslå, at epistemisk modalitet er forbundet med den talendes viden i ytringen og dermed berører det sådanne koncepter som mulighed, sandsynlighed og logisk nødvendighed. Deontisk modalitet, som dækker budskaber som tilladelse, nødvendighed og befaling, er forbundet med den talendes egne beslutninger mht. de handlinger, der nævnes i ytringen. Dynamisk modalitet vedrører til gengæld evne og vilje (jf. Allan m.fl. 1995:292).

3. DANSKE MODALVERBER I FORHOLD TIL ANDRE VERBER

Det følgende er et forsøg på at definere begrebet modalverbum og identificere de verber, der tilhører gruppen. Derefter præsenteres de danske modalverber samt deres grammatiske egenskaber, for at påvise, hvad det er, der gør modalverber forskellige fra alle andre verber i det danske sprog.

P. Diderichsen (1957:62) beskriver gruppen *modalverber* således: "I de nyere europæiske Sprog findes der en lille Gruppe Verber med særegen Betydning, som man kalder Modalverber, fordi de i visse Tilfælde kan bruges til at udtrykke Forhold, som ellers (navnlig i de gamle Sprog) betegnes ved Verbets Modus (Imperativ, Optativ osv.)". Denne definition er dog ret generel og derfor ikke tilfredsstillende. For at danne sig et mere detaljeret billede af, hvad et modalverbum er, kan man benytte S. Brandts definition: "We define a modal verb as a verb that (1) expresses contingency with respect to an afinite predication, and (2) differs morphologically or syntactically from non-modal

verbs" (1999:23). Denne definition kan lyde noget mystisk og indviklet, men den kan afkodes og forstås vha. nogle få simple bemærkninger. *Contingency* bruges her som en fælles term for alle budskaber, modalverber traditionelt tilføjer sætningen, dvs. mulighed, nødvendighed, tilladelse, sandsynlighed osv. Det, S. Brandt kalder *afactive predication*, er ikke andet end et udsagn, der ikke er forudsat sandt eller falsk. Han skriver, at "it is a part of their presuppositions that the truth value of their complement is not known" (1999:23). Modalverber beskriver altså ikke konkrete handlinger eller tilstande, i modsætning til andre verber generelt. Deres funktion er at oplyse om forudsætningen for, at noget sker. Et modalverbum er et verbum, der udtrykker mulighed, tilladelse, nødvendighed el. lign. og samtidig skiller sig ud, syntaktisk eller morfologisk set, fra ikke-modalverber.

Det mest karakteristiske for danske modalverber er, at de som regel følges af nul-infinitiv, dvs. infinitiv uden *at*. I forbindelse med det er der en vis forvirring mht., hvilke verber der faktisk tilhører gruppen *modalverber* i dansk. Jeg har besluttet mig for at følge S. Brandts klassifikation (1999:26). Gruppen af danske modalverber består ifølge Brandt af verberne: *behøve*, *burde*, *gide*, *kunne*, *måtte*, *skulle*, *turde* og *ville*.

4. DANSKE MODALVERBERS GRAMMATISKE EGENSKABER

Ud over det, at danske modalverber som regel følges af en nul-infinitiv, har de en række andre grammatiske egenskaber, der adskiller dem fra andre verber. En af dem er, at de i modsætning til engelske modalverber har alle fire hovedformer, dvs. infinitiv, præsens, præteritum/imperfektum og perfektum participium. Danske modalverbers præsens- og præteritumsformer er uregelmæssige. Man skal også bemærke, at verbernes infinitivsformer og præteritumsformer er identiske. Perfektum participium dannes ved at tilføje endelsen *-t* til præteritumsformen. Det gælder ikke *behøve* og *gide*, hvis præsensformer er regelmæssige, og som følger henholdsvis den stærke og svage konjugation i præteritum og perfektum. I tabellen nedenfor vises de danske modalverbers former:

infinitiv	præsens	præteritum/imperfektum	perfektum participium
behøve	behøver	behøvede	behøvet
burde	bør	burde	burdet
gide	gider	gad	gidet
kunne	kan	kunne	kunnet
måtte	må	måtte	måttet
skulle	skal	skulle	skullet
turde	tør	turde	turdet
ville	vil	ville	villet

Modalverbernes præteritumsformer bruges i indirekte tale, ligesom det er tilfældet med alle andre verber. I visse tilfælde anvender man også præteritumsformen enten til at reducere en befalings intensitet og bestemthed eller til at vise særlig hensynsfuldhed og høflighed.

I dansk danner modalverber ikke imperativ eller passiv. Til gengæld forekommer de sædvanligvis i passive sætninger (både i tilfælde af syntetisk og omskreven passiv) fulgt af passiv infinitiv. Bemærk, at det er fuldverbets infinitiv, der sættes i passiv:

Forslaget bør støttes.

Der må ikke rygges her.

Trappen skal males.

Hun vil blive hentet i aften.

Til gengæld angiver S. Brandt nogle eksempler, der viser, at det i nogle få tilfælde er muligt at sætte modalverber i passiv. Det kan man gøre under den forudsætning, at modalverbet ikke fungerer som udsagnsled i sætningen. Samtidig skal man huske, at modalverbernes anvendelse ikke er hyppig og typisk i disse tilfælde, men er af munter eller litterær art:

Hun erindrede os om alt det der skulles og måtte. (1999:75)

Det samme gælder præsens participium. Som regel forekommer danske modalverber ikke i denne form. Dog angiver S. Brandt et par eksempler, der illustrerer mulighederne for at bruge modalverber i præsens participium. Igen skal man huske disse anvendelsers begrænsede hyppighed; de forekommer udelukkende i muntert eller litterært sprog:

villende individer og masser – nej ... mættende og skullende masser
De er krævende, villende og skånselsløse. (1999:74f.)

Principielt kan danske modalverber frit kombineres med hinanden på den eneste betingelse, at resultatet giver mening. Alligevel er sådanne kombinationer ikke særlig hyppige. De kombinationer, som ifølge S. Brandt (1999:136f.) oftest forekommer, er *burde kunne*, *måtte kunne*, *skulle kunne* og *ville kunne*. Naturligvis kan danske modalverber også forekomme i kombination adskilt af en konjunktion.

5. MODALVERBET SKULLES BETYDNINGSVARIANTER OG DETS ENGELSKE ÆKVIVALENTER

Herunder præsenteres det danske modalverb *skulles* betydningsvarianter, hvorefter der vil være forslag til forskellige måder at udtrykke deres budskaber på i det engelske sprog. Betydningsvarianterne analyseres i grupper, som de påstås at tilhøre afhængig af de forskellige typer modalitet, de udtrykker (i overensstemmelse med den ovenfor udførte klassifikation).

Som forklaret ovenfor, vedrører epistemisk modalitet budskaber som sandsynlighed, mulighed og logisk nødvendighed. Den første blandt verbet *skulles* epistemiske betydningsvarianter kan illustreres med det følgende eksempel:

- (1) Han skal efter sigende have købt et nyt hus ude på landet.

Sætningen ovenfor er udtryk for en vis formodning eller mere præcist en gengivelse af en anden persons påstand. Af denne grund er den uden tvivl epistemisk. I engelsk er det umuligt at udtrykke det samme budskab vha. en tilsvarende sætning med modalverbet *shall*. Derfor virker de følgende engelske oversættelser af eksempel (1) mest rigtige:

'He is said to have bought a new house in the countryside.'

'He is claimed to have bought a new house in the countryside.'

'He is rumoured to have bought a new house in the countryside.'

Læg mærke til, at (1) alternativt kan udtrykkes i dansk på lignende måde, altså vha. en passiv-konstruktion:

Han siges at have købt et nyt hus ude på landet.

Alligevel peger N. Davidsen-Nielsen (1990:95) på det følgende eksempel:

- (2) Det lyder underligt, at han skulle have snigmyrdet fem sovjetsoldater fra et baghold.
'It sounds odd that he should have ambushed and assassinated five Soviet soldiers.'

Det er åbenbart muligt at bruge det engelske *should* til at give epistemisk *skulle*. Dog skal man huske, at man i disse tilfælde anvender *skulles* fortidsform i dansk, hvilket signalerer den talendes skepsis over for ytringens sandhed (ibid.).

Ifølge R. Allan m.fl. kan epistemisk *skulle* også udtrykke fremtid i fortid, i hvilket tilfælde sætningen implicerer, at noget skulle komme til at ske *as fate would have it* (1995:295). Denne betydningsvariant kan illustreres vha. det følgende eksempel:

- (3) I Thisted mødte han en pige, som han skulle giftes med fem år senere.
'In Thisted he met the girl whom he would marry five years later.'

Som man kan se, bliver det danske *skulles* budskab gengivet i engelsk vha. modalverbet *would*. Dog er det ikke den eneste mulighed. N. Davidsen-Nielsen (1990:97), som også omtaler denne variant, gengiver nemlig fremtid i fortid-betydningen af det danske *skulle* ved at bruge *to be to do sth*-konstruktionen, hvilket han gør i det følgende eksempel:

- (4) Denne dag skulle forløbe helt anderledes[,] end jeg havde forventet.
'This day was to take a completely different course from what I had expected.'

Man bør lægge mærke til endnu en epistemisk anvendelse af *skulle*. Det er den, hvor verbet udtrykker en slags usikkerhed, svækket mulighed eller tvivl. Dog skal man huske, at denne variant hovedsageligt bruges i forbindelse med fortidshandlinger. I dette tilfælde vil den engelske ækvivalent indeholde modalverbet *would* (jf. Allan m.fl. 1995:295):

- (5) Du skulle vel ikke have mødt Jens?
'You wouldn't have seen Jens by any chance?'
- (6) Han skulle vel ikke være gået?
'He wouldn't have left, would he?'

Alligevel behøver denne variants distribution ikke nødvendigvis at være begrænset til fortidshandlinger. *Would* er heller ikke den eneste mulighed mht. gengivelse af *skulles* budskab i denne betydning. N. Davidsen-Nielsen beskriver denne variants modale budskab som "hypotetisk mulighed". Lad os se på eksempel (7) og (8) nedenfor (jf. Davidsen-Nielsen 1990:97):

- (7) Hvis du skulle træffe ham, burde du sige det ligeud.
'If you should meet him, you ought to say it straight out.'
- (8) Det kan jeg ikke, hvis jeg skal forlade skibet i levende live.
'I can't do that if I want to leave this ship alive.'

I konditionale sætninger som (7), hvor *skulle* er udtryk for en hypotetisk mulighed, kan det altså gengives af det engelske *should*. Eksempel (8) påviser, at budskabet om hypotetisk mulighed også kan udtrykkes vha. *skulle* i forbindelse med handlinger, som forbindes med andet end fortid. Eksemplets engelske ækvivalent kan være misvisende og kræver derfor en kort kommentar. Man skal nemlig ikke lade sig forlede af verbet *want (to)*, der forekommer i den engelske oversættelse af (8), og som sædvanligvis med rette forbindes med budskabet om vilje (og følgelig med dynamisk modalitet). I denne forbindelse udtrykkes der ikke andet end en hypotetisk mulighed for, at udførelsen af den omtalte handling forhindrer muligheden for at *forlade skibet i live*.

Deontiske anvendelser af modalverbet *skulle* er forbundet med sociale love og forhold og kan generelt siges at dække sådanne begreber som tilladelse, forbud (manglende tilladelse), påbud og nødvendighed.

Modalverbet *skulle* kan udtrykke forskellige slags nødvendighed. Lad os se på det følgende eksempel:

- (9) Alle borgere, inklusive statsministren, skal betale skat.
'All citizens have to pay their taxes, including the Prime Minister.'

I eksemplet ovenfor har vi både med nødvendighed og forpligtelse at gøre. Sætningens budskab kan forstås på følgende måde: på grund af en lov, der er gældende i den omtalte stat, er alle borgere forpligtet til at betale skat, og af denne grund er det nødvendigt for dem at gøre det. Det er værd at nævne, at denne variants engelske oversættelse ikke må indeholde modalverbet *must*, som jo også kan anvendes til at udtrykke forpligtelse. Det er, fordi *must* på en måde understreger, at den talende har magt eller autoritet til at give sig selv og andre ordrer. I (9) kommer forpligtelsen klart udefra. Den er altså et resultat af en gældende lov og må derfor gengives af det engelske *have (to)* (jf. Swan 1996:345, Quirk m.fl. 1997:226). Dog kunne både den danske sætning og dens engelske oversættelse erstattes af følgende sætninger i passiv uden væsentlig betydningsforskel:

- Alle borgere, inklusive statsministeren, er forpligtede til at betale skat.
'All citizens are obliged to pay their taxes, including the Prime Minister.'

Sidst, men ikke mindst, må man tilføje, at den omtalte betydningsvariant af verbet *skulle* kræver, at modalverbet modtager hovedtryk (jf. Rajnik 1999:237).

Nødvendighed udtrykt af verbet *skulle* behøver ikke være en følge af et påbud ved lov, hvilket er tilfældet i den følgende sætning:

- (10) Alle elever skal aflevere deres stile inden fredag.
'All pupils must hand in their essays before Friday.'

(10) er egentlig en ordre eller befaling, som forårsager, at de omtalte elever bliver forpligtet til at udføre en bestemt handling. Som følge af denne befaling er det nødvendigt for eleverne at gøre det. Eftersom befalingen kommer fra den talende, skal budskabet i dette tilfælde, i overensstemmelse med hvad der blev sagt om (9), gengives i engelsk vha. verbet *must*. Typisk er den slags ordrer eller befalinger udtrykt af sætninger i 2. person, som hos Allan m.fl. (1995:296):

- (11) Du 'skal se den film!
'You must see that film!'

eller:

- (12) Du 'skal gøre, som jeg siger!
'You must do as I say!'

Igen skal man lægge mærke til, at modalverbet modtager hovedtryk i den slags sætninger. Det viser sig, at *must* ikke er den eneste valgmulighed mht. gengivelsen af den omtalte betydningsvariant af verbet *skulle*. Davidsen-Nielsens (1990:96) eksempel (13) og (14), diskuteret af Allan m.fl. (1995:296), tyder på, at man i engelsk også kan udtrykke den slags befalinger eller ordrer vha. imperativ:

- (13) Nu skal du være fornuftig.
'Come on, be reasonable.'
- (14) Du skal opføre dig pænt!
'Behave (properly)!'

Der må tilføjes, at anvendelsen af imperativ heller ikke er udelukket i (13), (14) og lignende sætninger i dansk:

Kom nu, vær fornuftig!

Opfør dig pænt!

Præteritumsformen af verbet *skulle* anvendes ofte til at udtrykke svækket nødvendighed, i hvilke tilfælde den talendes befaling betragtes som et forslag eller som en henstilling. Davidsen-Nielsen (1990:202) formulerer det på følgende måde:

the past tense forms *should* and *skulle* are used with non-past meaning for the expression of weakened compulsion. By this choice of tense a directive is made more tentative and therefore less insistent.

Som det fremgår af det ovennævnte citat, vil denne betydningsvariant af verbet *skulle* blive gengivet i engelsk vha. formen *should*. Det illustrerer Davidsen-Nielsen således (1990:202f.):

- (15) Du skulle tage ferie.
'You should take a holiday.'
- (16) Du skulle ikke spille tiden på fjernsyn.
'You shouldn't waste your time on television.'

Endnu en deontisk variant af verbet *skulle* forekommer i sætninger, hvor der udtrykkes en moralsk forpligtelse, altså i sætninger, hvor nogen er forpligtet til at udføre en bestemt handling på grund af gældende sociale regler:

- (17) Man skal/bør hjælpe de fattige.
'One should / ought to help the poor.'

Som man kan se i (17), kan denne variant af *skulle* gengives i engelsk vha. to forskellige modalverber: *should* og *ought (to)*. Dog er det min opfattelse, at der er en lille forskel mellem de to muligheder, nemlig den, at *ought (to)* signalerer, at man ikke i øjeblikket hjælper de fattige, men føler, at man burde gøre det, hvorimod *should* ikke nødvendigvis signalerer, at man ikke hjælper de fattige. Samtidig skal man lægge mærke til, at de danske verber *skulle* og *burde* faktisk set også er ombyttelige i denne sammenhæng. Den eneste forskel synes at være, at formen *skal* nogle gange kan komme til at lyde mere bestemt.

Davidson-Nielsen (1990:96) klassificerer sætninger, hvor man bruger *skulle* til at udtrykke et løfte eller en trussel, som deontiske. Han mener, at

skal indicates, that the speaker places himself under the obligation (commits himself) to see to it that the event described by the proposition will come to happen

i den slags sætninger.

Den talende bliver altså (af sig selv) forpligtet til at udføre en bestemt handling eller få en bestemt handling til at ske. Rajnik (1999:238) understreger, at *skulle* som regel følges af adverbiet *nok* i løfter. Der må tilføjes, at hovedtrykket sættes på *nok* og ikke på modalverbet:

- (18) Jeg skal 'nok gøre det på lørdag.'
'I will do it on Saturday.'

Det er Allan m.fl. (1995:296) enige i, og de illustrerer *skulles* anvendelse i løfter med det følgende eksempel:

- (19) Du skal nok få dine penge.
'You shall have your money.'

Davidson-Nielsens forslag mht. de engelske ækvivalenter af verbet *skulle* i løfter ser noget anderledes ud. Han mener, at det er nødvendigt, at *skal* bliver efterfulgt af adverbiet *nok* i den slags sætninger. Til gengæld påstår han, at *nok* tilføjer en ekstra betydning til sætningen, nemlig:

by using *skal nok* the speaker reassures the addressee that he will indeed see to it that the event described by the proposition is going to take place. (1990:207f.)

Som følge heraf vil de løfter, hvor *skulle* følges af *nok*, ifølge Davidson-Nielsen være mere intense. Ud over det kan løftet nogle gange være udtrykt *explicit* (ibid.):

- (20) Jeg skal straks sætte personalet i gang.
'I'll set the staff to work immediately.'

- (21) Men jeg skal nok finde ud af det.
'But don't worry, I'll find out.'
- (22) Jeg skal nok give hende en passende forklaring.
'I'll give her a suitable explanation, rest assured.'
- (23) Jeg lover dig, at du skal få dine udgifter dækket.
'I promise you shall have your expenses covered.'

Et specifikt tilfælde af *skulles* anvendelse i løfter er den slags sætning, hvor løftet faktisk burde betragtes som trussel. Det illustrerer Davidsen-Nielsen (1990:207) således:

- (24) Jeg lover dig, at du skal komme af med hver en øre.
'I promise you'll loose every penny.'

I alle af de ovennævnte eksempler bliver det danske *skulle* i løfter og trusler gengivet i engelsk af *shall*, *will* eller den afkortede form *'ll*, som synes at være de eneste valgmuligheder i denne sammenhæng.

Den følgende sætning kan ligeledes betragtes som en slags løfte:

- (25) Den gamle skal dø om et års tid.
'The old one shall die in a year's time.'

Ved første blik kunne man tro, at (25) er en almindelig sætning med fremtidsreference, i hvilket tilfælde der overhovedet ikke ville være tale om modalitet. Dog er (25) et perfekt eksempel på en deontisk anvendelse af verbet *skulle*, for døden skal her betragtes som skæbnebestemt og derfor uundgåelig. Hvis det altså er skæbnebestemt, at vedkommende kommer til at dø om et års tid, bliver det på en måde næsten nødvendigt. Så garanterer den talende på en måde eller lover, at den omtalte gamle snart kommer til at afslutte livet (selv om det ikke har noget som helst at gøre med den talendes vilje). Siden denne variant er meget specifik og ikke særlig almindelig, synes der ikke at være nogen mulighed for at udtrykke samme budskab på en anden måde.

Rajnik (1999:238) peger på en anvendelse af *skulle* i negative sætninger, hvor verbet bruges til at udtrykke en advarsel:

- (26) Du skal ikke spise det kød. Det er for gammelt.
'You shouldn't eat this meat. It is too old.'

Generelt kan man sige, at der i (26) udtrykkes en slags forbud, altså manglende tilladelse. Dog må man ved nærmere eftersyn af konteksten beskrive budskabet som en advarsel. I stedet for at anvende *should* i den engelske oversættelse af sætningen kunne man uden væsentlig betydningsforskel anvende imperativ, hvilket er tilfældet i et eksempel angivet af Davidsen-Nielsen (1990:200):

- (27) Du skal ikke altid sige din far imod.
'Dont't always contradict your father.'

Deontisk *skulle* anvendes også i sætninger, hvor den talendes irritation eller ophidselse kommer til udtryk. Det gælder irritationen over, at en eller anden person vedvarende gør, eller plejer at gøre, noget imod den talendes vilje (jf. Davidsen-Nielsen 1990:194). Denne betydningsvariant kan illustreres således:

- (28) Du skal også altid gøre nar af mig!
'You're always making a fool of me!'
- (29) Du skal nu altid have det sidste ord (som ved naturbestemmelse). (Mikkelsen 1975:428)
'You always have to have the last word.'
- (30) Hvis du absolut skal sige mig imod, kunne du i det mindste gøre det uden at råbe.
'If you must contradict me, you might at least do it without shouting.' (Davidsen-Nielsen 1990:195)

Som det kan ses i (28), (29) og (30), kan denne betydningsvariant af verbet *skulle* gengives i engelsk ved anvendelse af verbet *have (to)*, verbet *must* eller ved at bruge et andet tempus (*the present progressive* i forbindelse med *always* udtrykker, at de omtalte handlinger sker meget tit eller hyppigere end forventet, og kombinationen udtrykker den talendes misbilligelse af disse handlinger) (Swan 1996:466).

Allan m.fl. (1995:296) påstår, at verbet *skulle* kan give udtryk for en betingelse i konditionale sætninger, i hvilket tilfælde det gengives i engelsk vha. *to be (to)*-konstruktionen:

- (31) Hvis projektet skal lykkes ...
'If the project is to succeed ...'

Herudover kan *skulle* også betegne en nødvendig betingelse for at opnå et bestemt mål i en sætning, som ikke er konditional. I dette tilfælde gengives *skulle* af en engelsk konstruktion *it takes ... to ...*:

- (32) Der skal tyve mænd til for at løfte det.
'It takes twenty men to lift this.'

Fulgt af perfektum participium, kan modalverbet *skulle* referere til fortidshandlinger. I disse tilfælde betegnes der en fortidshandling, hvis resultat ikke er tilfredsstillende, og *skulle* gengives i engelsk af *should* + perfektum participium:

- (33) Du skulle ikke have spist det hele.
'You shouldn't have eaten all of it.'

Det samme gælder de tilfælde, hvor det ønskede resultat ikke blev opnået:

- (34) Toget skulle være ankommet for en time siden.
'The train should have arrived an hour ago.'

(34) kan alternativt udtrykkes i engelsk vha. *to be supposed (to)*-konstruktionen:

- 'The train was supposed to arrive an hour ago.'

Allan m.fl. (1995:296) angiver et par eksempler, som skal illustrere anvendelsen af verbet *skulle* i sætninger, hvor det betegner "unreal/counterfactual situations", eller hvad der kan kaldes for irreelt ønske. I begge eksempler indeholder den engelske oversættelse modalverbet *should*:

- (35) Man skulle være millionær.
'One should be a millionaire.'
- (36) Han skulle have været sagfører.
'He should have been a lawyer.'

Efter min mening er der ingen væsentlig forskel mellem *skulles* budskab i (34) og (36), for der er jo ikke tale om andet end en fortidshandling, hvis ønskede resultat ikke er opnået. Derfor kan det påstås, at (34) alternativt kan gengives i engelsk på følgende måde:

- 'He was supposed to be a lawyer.'

Der findes desuden to andre deontiske betydningsvarianter af verbet *skulle*, som oversættes til engelsk ved anvendelse af konstruktionen *to be supposed (to)*. De kan illustreres vha. de følgende eksempler:

- (37) Det skal se ud, som om det var et uheld.
'This is supposed to look like an accident.'
- (38) Jeg skulle sige tak fra din gamle kammerat Bjørn.
'I am supposed to thank you on behalf of your old companion Bjørn.'

(37) kan betragtes som en slags befaling og er af denne grund uden tvivl deontisk. Dog er befalingens intensitet betydeligt svækket, hvilket fører til, at sætningens status hellere burde betegnes som anvisning end befaling. I (38) opfylder den talende Bjørns anmodning, hvilket er grunden til, at den omtalte betydningsvariant kan klassificeres som deontisk. Samtidig må man understrege, at man i uofficielt talesprog ville gengive (38) på en langt mindre indviklet måde (i både dansk og engelsk):

Din gamle kammerat Bjørn sender sit tak.
'Your old companion Bjørn sends his thanks.'

Davidsen-Nielsen angiver, at verbet *skulle* også kan give udtryk for et fremtidarrangement. Han mener, at

Skulle of arrangement is obviously non-epistemic [...]. It is deontic rather than dynamic in being concerned with social, not natural laws. (1990:96)

Han illustrerer denne betydningsvariant med det følgende eksempel (ibid.):

(39) Hans far er nemlig død og skal begraves i eftermiddag.
'His father is dead, you see, and is being buried this afternoon.'

Som man kan se i (39), bliver *skulle* i den slags tilfælde gengivet vha. *the present progressive*. Det samme gælder lignende eksempler angivet af Allan m.fl. (1995:296). Dog understreger de, at fuldverbets infinitiv tit kan erstattes af et forholdsordsled:

(40) Vi skal i teatret.
'We are going to the theatre.'

Det er Rajnik (1999:238), som også omtaler denne betydningsvariant, enig i. Han tilføjer en vigtig bemærkning om, at man som regel sætter hovedtryk på fuldverbets infinitiv i de tilfælde, hvor *skulle* betegner et fremtidsarrangement for ellers ville sætningen bære budskabet nødvendighed eller forpligtelse:

(41) Jeg skal 'møde hende i byen kl. 12.

Hverken Davidsen-Nielsen eller Allan m.fl. klassificerer nogen som helst af verbet *skulles* betydningsvarianter som dynamiske. Alligevel har jeg besluttet mig for at gøre det i to tilfælde. Lad os se på det følgende eksempel:

(42) Ulrik skal kaste op.
'Ulrik is going to vomit.'

Det er uden tvivl nødvendighed, der giver sig udslag frem for alle andre modale budskaber i (42). Dog er det ikke den samme slags nødvendighed, som vi indtil videre har haft at gøre med i denne artikel. Det er, fordi den ikke er forbundet med nogen som helst social lov – der er jo ingen, der tvinger Ulrik til at kaste op. Det er Ulriks indre kropslige behov, der er tale om, og derfor er (42) et perfekt eksempel på en dynamisk anvendelse af modalverbet *skulle*.

Som sagt før, er dynamisk modalitet forbundet med fysiske love og vedrører blandt andet sådanne koncepter som evne og vilje. I eksemplet nedenfor

kan man se endnu en dynamisk variant af verbet *skulle*, en variant der udtrykker vilje:

- (43) Hvad skal det være? Jeg skal have en liter mælk.
'What would you like? I would like a liter of milk.'

6. KONKLUSIONER

Analysen af det danske *skulles* grundlæggende betydningsvarianter (eller deres konkrete realisationer) og deres engelske ækvivalenter har dannet et forholdsvis detaljeret billede af, hvordan dette modalverbum kan gengives i engelsk (dog kan denne undersøgelse ikke anses for at være udtømmende, for det er kun de grundlæggende betydningsvarianter af modal verbet *skulle*, der har været genstand for analysen). Nogle af *skulles* epistemiske varianter kan udtrykkes i engelsk vha. modalverberne *should* (som også er *skulles* formelle ækvivalent) og *would* eller ved anvendelse verbet *want* (*to*), mens man i andre tilfælde kan bruge konstruktionen *to be* (*to*). Når epistemisk *skulle* udtrykker gengivelse af en anden persons påstand, bliver man nogle gange nødt til at lave den engelske sætnings konstruktion om til passiv. I forbindelse med deontiske varianter af verbet *skulle* kan man, afhængig af konteksten, bruge et af de følgende verber som det danske verbums ækvivalent: *must*, *have* (*to*), *will*, *should/shall* og *ought* (*to*). Andre deontiske varianter kan gengives vha. passiv eller konstruktioner som *it takes ... to ...* eller *to be* (*to*). Nogle få deontiske varianter kræver til gengæld, at man i de engelske oversættelser laver om på verbets modus (dansk indikativ sætning bliver til engelsk imperativ sætning) eller tempus (de særtilfælde, hvor man anvender *the present progressive*). De undersøgte dynamiske varianter af verbet *skulle* kan gengives i engelsk vha. konstruktionerne *would like* (*to*) og *to be going* (*to*).

LITTERATUR

- Allan, Robin, Holmes, Philip, Lundskær-Nielsen, Tom. 1995. *Danish. A comprehensive grammar*. London: Routledge.
- Boye, Kasper. 2001. The force-dynamic core meaning of Danish modal verbs. *Acta Linguistica Hafniensia* 33, s. 19-66.
- Brandt, Søren. 2002. Modal verb meanings in Danish. *Acta Linguistica Hafniensia* 34, s. 165-181.
- 1999. *Modal verbs in Danish* (= Travaux du Cercle Linguistique de Copenhague XXX). Copenhagen: C.A. Reitzel.
- Davidson-Nielsen, Niels. 1990. *Tense and mood in English. A comparison with Danish*. Berlin-New York: Mouton de Gruyter.
- Diderichsen, Paul. 1957. *Elementær dansk grammatik* (2. udg.). København: Nordisk Forlag.
- Lewis, Michael. 1994. *The English verb*. Hove: Language Teaching Publications.

- Mikkelsen, Kristian. 1975. *Dansk ordføjningslære*. København: Hans Reitzels forlag.
- Quirk, Randolph, Greenbaum, Sidney, Leech, Geoffrey, Svartvik, Jan. 1997. *A grammar of contemporary English*. London: Longman.
- Rajnik, Eugeniusz. 1999. *Gramatyka języka duńskiego. Morfologia*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Skaite Jensen, Eva. 1997. Modalitet og dansk. *Nydanske Studier* 23, s. 9-24.
- Swan, Michael. 1996. *Practical English usage*, Oxford: Oxford University Press.

ORDBØGER

- Axelsen, Jens. 1999. *Dansk-engelsk ordbog* (10. udg., 5. oplag.). København: Gyldendal.
- Axelsen, Jens. 2000. *Engelsk-dansk ordbog* (12. udg., 4. oplag.). København: Gyldendal.
- Cambridge international dictionary of English*. Ed. by Paul Procter. Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
- Collins Cobuild English dictionary*. Ed. by John Sinclair. London: HarperCollins Publishers, 1995.
- Politikens retskrivnings- og betydningsordbog*. Red. af Malene Grue. (2. bogklubudgave, 1. oplag.). København: Politikens Forlag, 2000.
- Politikens store nye nudansk ordbog*. Red. af Christian Becker-Christensen og Peter Widell. (1. udg., 2. oplag.). København: Politikens Forlag, 1997.